

Kommentarer til rapporten "Kulturhåndverk" med tanke på håndverket å bygge tradisjonelle musikkinstrumenter

Av Siv Ing og hardingfelemaker Anders Buen, Oslo

Odd Sylvarnes Lund har gitt innspill til oversikten over aktører.

Innhold

Innhold	2
Mandat- utdrag	2
Innledning.....	3
Oversikt over eksisterende utredninger.....	4
Beskrivelse av aktører og nettverk på feltet	4
Langeleik.....	4
Aktører:	4
Nettverk:.....	4
Hardingfelemakeri.....	4
Aktører:	4
Nettverk:.....	4
Flatfele/fiolin.....	5
Aktører	5
Nettverk.....	5
Bukkehorn	5
Aktører	5
Nettverk.....	5
Lur	5
Aktører	5
Nettverk.....	5
Munnharpe	6
Aktører	6
Nettverk.....	6
Harper og sekkepipe.....	6
Aktører	6
Nettverk.....	6
Sjø-, selje- og andre fløyter	6
Aktører	6
Nettverk.....	6
Slåttetromme	6
Aktører	6
Nettverk.....	6
Klarinetter.....	7
Aktører	7
Nettverk.....	7
Oversikt og evaluering av eksisterende statlige bevilgninger til feltet	7

Mandat- utdrag

Det heter i mandatet: *Utredningen skal gjennomgå eksisterende strukturer, aktører og ressursbruk på feltet. Det skal også gis grunnlag for å vurdere hvilke tiltak som vil være tjenlige for å utvikle og ivareta tradisjonelt håndverk i Norge. Både kultur-, miljø-, nærings-, og utdanningsaspektene i håndverksfagene skal vurderes.*

Det skal gis:

- en oversikt over eksisterende utredninger
- en beskrivelse av aktører og nettverk på feltet

- en oversikt og evaluering av eksisterende statlige bevilgninger til feltet
- forslag til tiltak for å videreutvikle samarbeidet i miljøet
- en redegjørelse for områder der det er behov for strakstiltak for å unngå tap av kompetanse
- en vurdering av behov for tiltak for å styrke omsetningen, herunder næringsutvikling, reiseliv og utredning av nye markeder
- forslag til løsninger og oppfølging

Alle konkrete forslag skal være utredet med hensyn til økonomiske, administrative og andre vesentlige konsekvenser.

Rammene for utredningen er kr 200.000.-

(Umiddelbart ser man at det er bestilt mer enn det man kan levere innenfor rammen de har hatt til å gjøre jobben).

Innledning

Håndverk kan kort defineres som før- eller ikke industriell produksjon utført for hånd. Alt av det som et menneske har benyttet eller har trengt for å klare seg her i verden har tradisjonelt vært utført av hender, det vil si som et håndverk. Vårt fokus er folkemusikkinstrumentene.

Norske folkemusikkinstrumenter:

- Langeleik
- Hardingfele
- Flatfele/fiolin
- Bukkehorn
- Lur
- Seljefløyte
- Sjøfløyte
- Munnharpe
- Slåttetromme
- Harper
- Torader
- Einrader
- Trekkspel

Tradisjonelt har bygdehandverkeren kunnet flere fag, slik som bøndene som både måtte kunne smi, snekre, lagge, spinne, sy, veve osv. Noen smeder kan for eksempel smi munnharper.

Det har vel kun i unntaksvise tilfeller vært håndverkere som bare har levd av sitt instrumentmakeri eller ett håndverk alene. Som regel har de behersket flere fag, slik bonden og mennesket vel alltid har måttet.

Håndverket som ren profesjon er vel først og fremst et byfenomen der man har kunnet leve av handelen alene.

Jeg er selv hardingfelemaker på hobbybasis og har best oversikt over det feltet. Men tar med de andre instrumentene ettersom hardingfela må dele feltet med en del andre folkemusikkinstrumenter.

Oversikt over eksisterende utredninger

Så vidt vi vet finnes det ikke tidligere utredninger for håndverkene å bygge folkemusikkinstrumenter i Norge.

Beskrivelse av aktører og nettverk på feltet

Langeleik

Aktører:

Instrumentmakerverkstedet på Valdres folkemuseum (Oddrun Hegge og Knut Oppheimsbakken)

Nettverk:

Ukjent

Hardingfelemakeri

Aktører:

Profesjonelle verksteder:

- Instrumentmakerverkstedet på Valdres folkemuseum Fagernes (Oddrun Hegge og Knut Oppheimsbakken)
- Instrumentmakerverkstedet på Ole Bull akademiet på Voss (Sigvald Rørlien og to læregutter)
- Magne Kvamme Hønefoss (fiolinmaker og driver nettbutikk)
- Salve Håkedal, Birkeland (Bygger også barokkinstrumenter og fioliner)
- Lynn Berg, USA (Nybygg og reparasjoner)
- David Golber, USA (Reparasjoner og litt nybygg)

Aktører på deltid:

- Bjørn Vibe, Oslo (Reparasjoner og rigging)
- Hauk Buen, Jondalen (Rigging og nybygg)
- Olav Vindal, Hardanger (Rigging restaurering og nybygg)
- Anders Buen, Oslo
- Bernt Balchen, Oslo
- Ei heil rekke på hobbybasis

Aktører i prosjekter

- "Hardingfeleprosjektet" (Bjørn Aksdal, RFF)
- "Bø i Felemark" Instrumentmakerverksted og museum i Bø i Telemark (Kjell Bitustøyl, Bø Museum)

Nettverk:

Ikke noe spesielt aktivt nettverk for hardingfelemakere i Norge. Men kan nevne:

- NFDs instrumentmakernettverk - ikke aktivt.
- The Hardanger Fiddle Association of America <http://www.hfaa.org/index.html>
- The British Violinmaker Association <http://www.bvma.org.uk/>
- The Violin Association of America <http://www.vsa.to/>
- Technology of Bowed Musical Instruments (TOBI-L) e-mail nettverk av inviterte fiolinmakere i vesentlighet i fra USA, men også fra andre land. (To hardingfelemakere med)
- Maestronet – Diskusjonsnettverk på web for fiolinmakere der de kan melde seg inn. www.maestronet.com

Flatfele/fiolin

Aktører

En hel rekke. Feltet er godt dekket opp i Norge. Flere nye unge fiolinmakere og en voksende mengde enkeltaktører som importerer rimelige instrumenter fra for eksempel Kina og øst-Europa.

Mange drar til utlandet f.eks til Cremona eller til Newark i England og utdanner seg der. Noen har utdanning fra den skandinaviske fiolinmakerskolen som lå i Sverige (Eks Ferdinand Storn). Den er nå nedlagt.

Nettverk

- Se nettverkene som angitt for hardingfeler
- Skandinavisk fiolinmakerforening? Finnes garantert en forening i Sverige som trolig er flinkest til å arbeide med utvikling på feltet. F.eks hatt samarbeide med musikkakustikkmiljøet på KTH som har holdt kurser osv

Bukkehorn

Aktører

- Atle Lien Jensen, Hamar
- Odd Sylvarnes Lund, Oslo
- Naturinstrumenter <http://www.naturinstrumenter.no/> (Magnar Storbekken)

Nettverk

- Norsk Lur- og Bukkehornlag <http://www.lurogbukkehorn.org/>

Lur

Aktører

- Naturinstrumenter <http://www.naturinstrumenter.no/> (Magnar Storbekken)

Nettverk

- Norsk Lur- og Bukkehornlag <http://www.lurogbukkehorn.org/>

Munnharpe

Aktører

- Munnharpe-Jakob, Torpo
- Folke Nesland, Setesdal
- Reidar Ottesen, Sandefjord
- Bjørgulv Straume, Setesdal
- Einar Turtum, Bærum
- Knut Tveit, Setesdal

Nettverk

- Norsk munnharpeforum http://www.munnharpe.no/nmf_festivalar_eng.html
- Norske munnharpefestivaler http://www.munnharpe.no/nmf_festivalar_eng.html

Harper og sekkepipe

Aktører

- Byggegruppa i Gjøvik spelemannslag <http://www.gjovikspelmannslag.no/bygge.php>
-

Nettverk

- Byggegruppa i Gjøvik spelemannslag <http://www.gjovikspelmannslag.no/bygge.php>

Sjø-, selje- og andre fløyter

Aktører

- Byggegruppa i Gjøvik spelemannslag <http://www.gjovikspelmannslag.no/bygge.php>
- Steinar Ofsdal (import av fløyter fra Kina)
- Naturinstrumenter <http://www.naturinstrumenter.no/> (Magnar Storbekken)
-

Nettverk

- Byggegruppa i Gjøvik spelemannslag <http://www.gjovikspelmannslag.no/bygge.php>

Slåttetromme

Aktører

En rekke enkeltutøvere

Nettverk

Ukjent

Klarinetter

Aktører

- Naturinstrumenter <http://www.naturinstrumenter.no/> (Magnar Storbekken)

Nettverk

Ukjent

Oversikt og evaluering av eksisterende statlige bevilgninger til feltet

Det er ikke rammer til å kartlegge dette aspektet av feltet, så det er tonet ned i rapporten i samråd med oppdragsgiveren.

I utredningen er det på s 27 at Ole Bull akademiet jobber for en Bachelorutdanning i hardingfelemakeri.

Det er gitt prosjektmidler til ”Hardingfeleprosjektet” en kartlegging av de eldre hardingfelene.

Det jobbes for et levende hardingfelesenter i Bø i Telemark ”Bø i Felemark” der det er planlagt et felemakerverksted i tilknytning til museet.

Det er mulig Valdres Folkemuseum får noe støtte til sitt instrumentmakerverksted.